

Статья:
Етаско - с. 3.

Газета Харківського національного
університету радіоелектроніки

Квант

№5 (210)
травень 2009 р.

НАШИ ДАТЫ

9 Мая – День Победы

ПАМЯТЬ ПОКОЛЕНИЙ

Уже стало традицией торжественно отмечать самый светлый праздник – День Победы – в нашем вузе. Поздравить ветеранов войны пришли преподаватели, сотрудники и студенты, которые собрались в актовом зале. Администрация и профком университета с каждым годом уделяют все большее внимание ветеранам Великой Отечественной войны, одиноким членам семей погибших, вдовам умерших участников войны и участникам различных локальных войн за пределами Украины (сегодня их 116 человек, из них работающих – 35).

В соответствии с Коллективным договором, ректор М.Ф. Бондаренко всем им выделил материальную помощь в размере ста гривень. Профком, со своей стороны, позаботился об оказании дополнительной денежной помощи 44 малообеспеченным ветеранам войны за счет средств, собран-

фессор Ю.Г. Борисенко. Перед участниками торжества выступили представители самостоятельных коллективов, среди которых были как студенты, так и преподаватели, и сотрудники.

С интересом послушали ветераны песни и стихи о войне. Несколько

Харьков
читит героев...

ПОПОВНЮЄТЬСЯ ФОНД БІБЛІОТЕКИ

Унікальний словниковий проект для науки та освіти

Фахівці різних галузей вважають, що українська мова досі залишається функціонально неповною, оскільки такі важливі ділянки суспільної практики, як наука, освіта, інформаційні технології, достатньою мірою не забезпечені відповідною українською лінгвістичною, передусім – лексикографічною підтримкою, а рівень поширення української мови в середовищі комп'ютерних комунікацій та інтелектуальних систем опрацювання інформації є недостатнім, незважаючи на актуалізацію цього аспекту в наш час.

До завдань бібліотеки ХНУРЕ як підрозділу університету входить забезпечення навчального та наукового процесів літературою, насамперед, державною мовою. Сьогодні фонд бібліотеки на паперових носіях становить понад 700 тис. примірників, з них видання державною мовою – 33%. В Електронній бібліотеці з 13 тис. повнотекстових матеріалів українською мовою – близько 35%. Це переважно навчально-методична література, видана у нашому університеті. Надходження до фонду бібліотеки видань державною мовою за 2008 р. склали 83% від загальної кількості надходжень літератури. Порівняно з іншими вузівськими бібліотеками Харкова технічного профілю бібліотека ХНУРЕ має найкращі показники з комплектування виданнями державною мовою (до слова, у ХНТУ «ХПІ» – 7,6%, УІПА – 12%, ХНУ «ХАІ» – 5,2 % тощо).

Але є певні проблеми. Так, більшість студентів й дотепер надають перевагу виданнями російською мовою через складність опанування спеціальних термінів та понять українською. Крім того, не секрет, що вони по-різному трактуються окремими викладачами. Є розбіжності також і щодо звучання українською мовою іншомовних слів, відповідності родів, відмінків у словосполученнях тощо. Розібратися в цьому питанні й мають допомогти перекладні, термінологічні словники. Нині у фонді бібліотеки понад 160 словників різних років видання, що відображають українську лексику. Серед них тлумачні, термінологічні, мовні словники універсального і галузевого змісту.

Для нашого вузу особливо важливі галузеві словники. У фонді є понад 50 перекладних російсько-українських словників (як у друкованому, так і в електронному вигляді) з обчислювальної техніки, радіоелектроніки, радіотехніки, математики, фізики. На жаль, наявність одного-двох примірників словників за профілем університету не вирішує цих проблем. Крім того, багато спеціальних термінів з дисциплін, які вивчаються в університеті, у наявних словниках відсутні, бо стрімкий розвиток наук сприяє появі нових, не вживаних раніше, термінів. Частково це ком-

пенсується перекладними термінологічними словниками, складеними викладачами нашого вузу. Зараз їх тільки 11 найменувань (з економіки, основ держави і права, інтелектуальних систем, системного аналізу й дослідження операцій та ділового мовлення). Вони невеликі за обсягом і дають студентам можливість освоїти лише мінімум спеціальної термінології з предмета. Аналогічний стан справ і в бібліотеках інших вузів. Поліпшити ситуацію з словниковим фондом можуть саме національні державні програми та створення мовних центрів у вузах.

У системі реалізації в Україні державної мовної політики дієвою ланкою є Національна словникова база, яка містить понад 800 лексикографічних об'єктів у друкованій формі та в електронному вигляді. Зазначені словники фіксують основні параметри української мовної системи і є своєрідним еталоном при укладанні інших лексикографічних праць та проведенні мовознавчих досліджень.

Реалізація проекту Національної словникової бази покладається на Національну академію наук України, а установою-координатором робіт з її створення та розвитку є Український мовно-інформаційний фонд НАН України (УМІФ) на чолі з директором – член-кореспондентом НАН України В. Широковим. Основним науковим та науково-прикладним результатом УМІФ стала започаткована в 1994 р. програма зі створення серії українськомовних словників нового покоління – «Словники України». За останні п'ятнадцять років видано понад 60 нових словників, які розповсюджено серед навчальних закладів. Серед видань проекту – великі лексикографічні праці національного рівня: нещодавно створені Тлумачний словник української мови в 20 томах та Етимологічний словник української мови в 7 томах, які ще видаються, а також перший український повномасштабний електронний словник – Інтегрована лексикографічна система «Словники України» на лазерних дисках, яка, за свідченням фахівців, не має аналогів у світі. Шість версій цієї системи випущено на лазерних дисках, починаючи з 2001 р., та розповсюджено в Україні та за її межами накладом понад

60 тис. примірників. Слід зазначити, що Національну словникову базу УМІФ внесено до Державного реєстру наукових об'єктів, які є національним надбанням.

Оскільки с нагальна потреба розвитку та розширення такої бази, Кабінетом Міністрів України схвалено «Концепцію Державної цільової програми розвитку Національної словникової бази на 2009 – 2015 рр.», згідно з якою необхідно випустити значними накладом ряд нормативних академічних словників. Для виконання цієї масштабної та наукомісткої програми необхідний колектив висококваліфікованих фахівців. Такий колектив (лексикографи, програмісти, лінгвістичні технологи) в УМІФ сформовано за попередні роки. Це понад 100 фахівців з мовознавчих інститутів НАН України та вищих навчальних закладів.

Лабораторія штучного інтелекту кафедри ПЗ ЕОМ ХНУРЕ співпрацює з УМІФ з 2005 р. У минулому році наказом ректора з метою проведення цілеспрямованих досліджень і координації наукової діяльності у галузі лінгвістичних технологій та прикладної лінгвістики створено Міждисциплінарний науковий дослідний центр математичної та прикладної лінгвістики. Його очолює професор кафедри ПЗ ЕОМ Г. Четвериков, науково-методичне керівництво здійснюється УМІФ. Завдяки участі фахівців кафедри у цьому проекті до бібліотеки вже надійшло три видання з серії «Словники України». Це Російсько-український словник з радіотехніки, радіоелектроніки та радіофізики (2006), Російсько-українсько-англійський словник з механіки (2009) та електронне видання на CD – Словники України: інтегрована лексикографічна система. Версія 3.2 (2008). У найближчих планах центру – участь в укладанні та виданні нового словника з радіоелектроніки згідно з подальшою розробкою проекту Національної словникової бази. Реалізація цього проекту сприятиме підвищенню рівня забезпеченості навчальних закладів словниковою продукцією, вдосконаленню інформаційних технологій, розроблених на засадах використання державної мови.

Н. ЕТЕНКО,

учений секретар бібліотеки.